

◀ Zuster José uit Eindhoven met collega's in het missiedorp in Congo. Ze bracht zelfs condooms mee naar het Afrikaanse land om ongewenste zwangerschappen en aids te voorkomen.

Zuster José maakte haar dromen waar

Frank van den Muijsenberg
kunst@ed.nl
Eindhoven

Zuster José (1918-2001) kwam als Riek van Duijnhoven ter wereld in Cuijk. Het meisje groeide op in een groot gezin. Haar toekomst leek uitgestippeld in het Brabant van de jaren 30. Riek zou, net als veel generatiegenoten, haar baan opzeggen, trouwen en kinderen krijgen. Maar Riek had andere dromen.

„Ze wilde verpleegster worden in het buitenland”, zegt haar achternicht Astrid Huis. „In die tijd mocht een vrouw niet zomaar op reis gaan.” Om haar ambities te kunnen verwezenlijken, ging ze in 1943 naar klooster Glorieux in Eindhoven. Want als non hoefde ze vanzelfsprekend niet voor een gezin te zorgen. „Het bleek de enige manier om carrière te maken als vrouw. Daar kan ik me nu helemaal niets bij voorstellen. Tante José was wel religieus, want de pastoor had haar aanbevolen.”

Zoektocht

Zuster José studeerde verloskunde en leerde over tropische ziekten. Met het vliegtuig vertrok ze in 1953 naar het mysterieuze Congo (nu officieel Congo-Kinshasa), een enorm land in Centraal-Afrika. Een oord dat ze al-

Tante José wist van aanpakken. Ze ging in 1953 naar Congo om als zuster in de missie te werken. Met een foto-expositie bij Pennings Foundation in Eindhoven brengt haar achternicht Astrid Huis een ode aan de Brabantse non.

leen van verhalen kende. De expositie bij Pennings Foundation brengt haar leven in beeld. Astrid Huis is zelf fotograaf, maar de tentoonstelling omvat slechts enkele foto's die ze zelf maakte. „Ik ben de verhalenverteller. De expositie gaat over mijn zoektocht naar het leven van tante José en mijn verwondering.” De tentoonstelling bestaat uit foto's die zuster José zelf bewaarde en archiefmateriaal van Glorieux. Ook sprak Huis met zusters die haar oudtante kenden.

Zuster José werkte als vroedvrouw

Ze kwam later op een feestje en zag dat mensen de condooms als ballonnen hadden opgeblazen

– Astrid Huis

in Muetshi, een afgelegen missiedorp op 350 kilometer van de stad Kananga. „Ze heeft heel veel kinderen op de wereld geholpen. Als een zwangere vrouw naar het ziekenhuis moest, werd een vliegtuigje ingezet en ging de zuster mee. Tenminste, als het vliegtuig kwam opdagen. José noemde het vliegveld niet voor niets vliegveld *peut-être*. Frans voor misschien.” Ook runde zuster José een naaiatelier en een winkeltje.

De ideeën die Astrid Huis, inwoonster van Heeze, had over het missiewerk, bleken niet altijd te kloppen met de werkelijkheid. Zo omvat de collectie een foto van een hutje met een rieten dak, het clichébeeld dat veel westerlingen hebben bij een Afrikaans dorpie. „Maar de eerste foto die ik uit de archieven haalde is in kleur. Je ziet dat tante José samen met andere zusters aan tafel zit te eten.”

Ook opvallend: de zusters werden als heldinnen ingehaald. Op een foto die vlak na hun aankomst is gemaakt, is een enorme menigte te zien. „Ik

had niet verwacht dat zoveel mensen op hen zaten te wachten. Ze waren blij dat er mensen voor hun gezondheidszorg kwamen.”

Nog een verrassing: tante José nam na een verlof in Nederland condooms mee voor de mensen in het dorp. Ze wilde 'haar' mensen beschermen tegen ongewenste zwangerschappen en aids. Ze het voor je: een non in vol ornaat die bij een Nederlandse drogist om condooms vraagt. „Misschien heeft ze de condooms door iemand anders laten regelen”, oppert Huis. „Ook al mocht je ze niet meenemen, ze deed het toch. Ze kwam later op een feestje en zag dat mensen de condooms als ballonnen hadden opgeblazen.”

Haar oudtante werkte meer dan 35 jaar in Muetshi en keerde in 1989 definitief terug naar Eindhoven. Astrid Huis ontmoette zuster José als ze voor verlof in Nederland verbleef. „In mijn jeugd zag ik haar meestal als ze bij mijn oma op bezoek was. Ze was ondernemend. Een vrolijk en bruisend mens: voor tante José deed iedereen alles. Wanneer ze ergens binnenkwam, was het meteen een levendige boel”, zegt Huis, die dit voorjaar een boek uitbrengt over het leven van tante José in Congo.

■ Congo Connecting. T/m 16/4 Pennings Foundation, woe 1/m za, 12-17u.

Musical onzeker

Drie hoofdrolspelers van de Hazesmusical 'Hij gelooft in mij' zijn positief getest op corona. De landelijke première is afgelast. Of de eerste van de zeven voorstellingen vanaf dinsdag in het Parktheater in Eindhoven doorgaan, is nog onzeker.

Urgente film in black box

Misschien wel de meest urgente film van 2021: *De Veroordeling* van Sander Burger, over het onderzoek naar de Deventer moordzaak van journalist Bas Haan uit Sint-Oedenrode. 7,8 en 9 februari, 19.30u. Zwarte Doos TU/e. Een must-see.

Inktpot bij Ton Smits

Ton Smits Huis in Eindhoven exposeert werk van de deelnemers aan de Inktpotprijs 2021, de prijs voor beste politieke cartoon. Scherpe prenten met een kritische blik op het nieuws. Met ook winnaar Kamagurka. Tot en met 29 mei.

Wat te doen